

Hij schreef mee aan het verkiezingsprogramma van D66 en aan de digitale agenda 2024 van de VNG en kent zo zowel de politieke als de bestuurlijke kant van de digitaliserende samenleving. En er gebeurt veel, ziet de Almeerse burgemeester Franc Weerwind. Maar niet genoeg. 'We moeten bundelen waar iedereen mee bezig is om zo te ontdekken wat we samen willen bereiken.'

Franc Weerwind, burgemeester van Almere

'Krachten bundelen, doorpakken'

AUTEUR: JAN-WILLEM WESSELINK (FUTURE CITY FOUNDATION)
FOTOGRAFIE: ROB ACKET (PIKTSJERS)

Ik vind dat alle activiteiten die we doen op het gebied van digitalisering gebundeld moeten worden. Dat er coördinatie moet zijn tussen wat er bij de gemeenten, provincies, waterschappen en ministeries gebeurt. Dat er veel betere afstemming moet zijn met de universiteiten, hogescholen en mbo's. Dat we het bedrijfsleven moeten betrekken en dat we moeten kijken wat burgers en burgerinitiatieven doen. Kortom, tussen de hele quadrupel helix. Want het is niet dat we geen stappen maken, totaal niet, heel veel organisaties maken grote stappen. Maar het is te versnipperd. Iedereen focust op zijn organisatie. Iedereen maakt zijn eigen visie, heeft zijn eigen hardware, software, orgware, organisatiestructuur. Dat geldt voor de overheid, maar bijvoorbeeld ook voor het onderwijs. We hebben een woud aan opleidingen in dit land op het gebied van ICT en AI, maar weten we zeker dat die goed aansluiten op de wensen van het bedrijfsleven? Of zitten we er soms net naast? Dat kunnen we ons allemaal niet meer veroorloven. Daar moeten we de krachten bundelen. We leren ook te weinig van elkaar. Ik zie diverse tafels waarin we zitten en elkaar ontmoeten. Maar het sluit niet goed op elkaar aan. Ik vind dat we moeten komen tot gezamenlijke uitgangspunten.'

Een digitaliseringsvisie voor heel Nederland?

'Niet een nieuwe visie. Maar een bundeling waar iedereen mee bezig is om zo te ontdekken wat we samen willen bereiken. We moeten het denken bij elkaar brengen. Dat we van elkaar weten waar staan we nu? En waar gaan we naar toe? Welke trends en ontwikkelingen zien we om ons heen en hoe kunnen we daar beter op inspelen? Maar wat ik niet wil is dat een stel beleidsmakers de boel gaat ophouden omdat er eerst een nieuwe visie

“Ik vind dat we waakzaam moeten zijn voor de mogelijke negatieve gevolgen van digitalisering”

moet komen. De plannen die er zijn moeten we gewoon uitvoeren, de wereld beweegt gewoon door. Ik vind dat de digitale infrastructuur zoals we die nu aan het uitrol-

len zijn, een heel goede zaak. Het Agentschap Telecom doet goed werk, chapeau daarvoor. Zo moeten we aan het werk: handen aan de ploeg. Maar we moeten dus meer doen. We moeten krachten bundelen en doorpakken. Daarvoor moet er één strategisch beleid komen. Waarbij we de belangen van de jonge generaties, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven centraal moeten stellen. En dat we dat doen vanuit onze publieke waarden, want dat is je kompas. En dan gaan we de krachten bundelen op nationaal niveau en op Europees niveau. Dit gaat verder dan de grenzen van Nederland.'

“Ik wil niet dat een stel beleidsmakers de boel gaat ophouden omdat er eerst een nieuwe visie moet komen”

Wat hoopt u terug te lezen in zo'n gezamenlijke visie?

'Ik hoop dat het vooral een verhaal van ons allemaal wordt en ons samen verder brengt. Maar vanuit mijn werk in Almere en voor de Commissie Informatiesamenleving van de VNG heb ik natuurlijk wel een aantal punten die ik zelf belangrijk vind. Wat dus niet betekent dat die voorop moeten staan. Ik vind dat we waakzaam moeten zijn voor de mogelijke negatieve gevolgen van digitalisering. Dat we veel scherper moeten letten op de beveiliging van onze systemen en dat we moeten zorgen dat onze samenleving een inclusieve samenleving blijft.'

Om met de veiligheid te beginnen, hebben we dat niet op orde in Nederland?

'Neem de Universiteit van Maastricht, begin 2020 hebben we gezien wat het betekent als een universiteit gehackt wordt. Dat gaat niet alleen over geld, maar denk aan de impact die het heeft als je als wetenschapper niet meer bij je onderzoeksgegevens kan. En dan komt deze organisatie er gewoon nog eerlijk mee naar buiten. Hoeveel bedrijven en hoeveel instellingen doen dat? Het was niet de eerste keer en ook niet de laatste keer,

ben ik bang. We hebben genoeg datalekken gehad, er zijn genoeg rapporten verschenen. Maar de ontwikkelingen gaan zo razendsnel dat het lastig is om er goed op in te spelen. Dan maak ik me weleens zorgen dat dat nog tussen de oren zit van alle bestuurders. En natuurlijk, we maken grote stappen en we zijn veel verder dan 4 jaar geleden, maar we staan al in die moderne

“Ik maak me weleens zorgen dat mensen uit verschillende bubbels elkaar niet meer echt tegenkomen”

samenleving, die wij bij VNG de informatiesamenleving noemen. Dus wil je aansluiting houden, dan zal je in beweging moeten komen en is digitalisering een strategisch issue. Dat hoort op de bestuurlijke tafels, ook van de veiligheidsregio's. Want er kunnen nieuwe rampen ontstaan. Maastricht was erg, maar iets langer geleden lag ook een deel van de Rotterdamse haven een aantal dagen stil en die heeft toen waanzinnige schade geleden. We moeten beseffen dat we in onze backbone kunnen worden geraakt en de gevolgen daarvan kunnen enorm zijn. Het betekent dat we geen geld meer kunnen pinnen, dat de stroom uitvalt, het ov niet meer doet, er ontstaat complete paniek. Daar moeten we veel scherper op letten en dat kan gewoon. Werk met ethische hackers om je systeem te beveiligen. Ik doet het in ieder geval wel. Binnen mijn eigen veiligheidsregio moet ik nog heel veel slagen maken, maar dit hebben we op orde.'

Uw andere zorg gaat over de inclusieve samenleving.

'Die zorg is tweeledig. Aan de ene kant moet je ervoor zorgen dat de kennis en kunde van Nederlanders, jong en oud, op niveau blijft om zo aansluiting te blijven houden bij de veranderingen. We moeten voorkomen dat de digitale samenleving er daardoor voor zorgt voor een tweedeling tussen de havens en havenots.

Een andere zorg is de verbubbeling van de samenleving. In de Amerikaanse Netflix-documentaire *The Social Dilemma* zie je hoe de verschillen tussen groepen steeds groter worden en ze elkaar ook niet meer kennen, niet meer in contact zijn met elkaar. Ik vrees dat

dat geen Amerikaans probleem is, maar dat we daar in Europa ook naartoe gaan. Ik maak me weleens zorgen dat mensen uit verschillende bubbels elkaar niet meer echt tegenkomen. Het is niet alleen zo dat ze elkaar steeds minder ontmoeten, maar zelfs als ze elkaar zien, komen ze niet met elkaar in gesprek. Dat is zorgelijk.

Ook als overheid moet je daar veel harder je best voor doen. In Almere lukt ons dat wel. We zijn onlangs een campagne gestart tegen wapenbezit onder jongeren. Dat doen we dan met jeugdwerkers, met ouders, met sportclubs, met influencers. Je kunt dat niet meer op een klassieke manier blijven doen.'

Gaan we het redden?

'Ik heb net de digitale agenda 2024 geschreven voor de VNG: *Een waardevolle Informatiesamenleving*. Dat document is tot stand gekomen door de medewerkers van 355 gemeenten, klein, middelgroot, groot, die allemaal beseffen dat de samenleving verandert. Dat de impact daarvan enorm is, dat we het bijna niet kunnen overzien en dat we nu iets moeten doen. En gelukkig doen we dat dan ook. Dat moeten we verder brengen. Onze krachten bundelen. En dan gaan we het redden.'

- Franc Weerwind is sinds 2015 burgemeester van Almere.
- Als D66-prominent schreef hij mee aan het verkiezingsprogramma voor de landelijke verkiezingen in maart 2021.
- In 2017 werd hij voorzitter van de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid die hij omdoopte in Commissie Informatiesamenleving, omdat die naam volgens hem de lading beter dekt.